Persbericht

Den Haag, 2 november 2026

WO2 Sporen slaat alarm over verkoop Seyss-Inquartbunker:

‘Beladen erfgoed dreigt te worden verkwanseld”

Stichting WO2 Sporen vraagt onafhankelijk onderzoek naar de toetsing van de toekomstige eigenaar en de waarborgen voor de herbestemming van Commandopost Clingendael.

Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) weigert een formele klacht van Stichting WO2 Sporen over de verkoop van Commandopost Clingendael, de voormalige commandobunker van Arthur Seyss-Inquart in Wassenaar, volgens de Algemene wet bestuursrecht te behandelen. Dat heeft de directeur-generaal op 30 oktober 2026 meegedeeld.

De selectie van toekomstvisies is inmiddels afgerond. Jeroen de Wilde is als enige overgebleven gegadigde in de gunningsfase. Volgens de stichting blijven essentiële vragen onbeantwoord over de toetsing van gegadigden, de controle van hun ervaring en de juridische waarborgen voor de herbestemming.

Wie beoordeelde de toekomstige eigenaar?

Tijdens de selectieprocedure werden de herbestemmingsvisies geanonimiseerd voorgelegd aan een zevenkoppige deskundige commissie. Deze beoordeelde de kwaliteit van de plannen. De controle op aanmeldingsstukken en toelatingsvoorwaarden was afzonderlijk bij de notaris ondergebracht.

Het Biedboek stond onder voorwaarden eigen verklaringen over relevante ervaring toe. Het RVB kon aanvullende informatie opvragen en een integriteits- en/of solvabiliteitsonderzoek uitvoeren.

Uit de gepubliceerde stukken blijkt echter niet welke aanvullende controles daadwerkelijk zijn uitgevoerd, hoe referentieprojecten zijn geverifieerd en wie de deskundigheid, betrouwbaarheid en uitvoeringscapaciteit van de gegadigden inhoudelijk heeft beoordeeld.

Uit de beschikbare openbare informatie blijkt wel dat Jeroen de Wilde ervaring heeft als vastgoedinvesteerder en eigenaar van monumentale panden, maar niet dat hij beschikt over specifieke ervaring met het beheer van dadererfgoed uit de Tweede Wereldoorlog.

Volgens Stichting WO2 Sporen beschikken noch Jeroen de Wilde, noch zijn bedrijf over de status van Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud (POM). De stichting vraagt hoe het RVB, mede gezien het ontbreken van deze erkenning, de deskundigheid en organisatorische capaciteit voor het duurzame beheer van dit bijzondere dadererfgoed heeft beoordeeld.

Stichting WO2 Sporen vraagt daarom op welke aantoonbare deskundigheid de voorgenomen herbestemming steunt en hoe de historische betekenis van Commandopost Clingendael duurzaam wordt gewaarborgd.

Stichting WO2 Sporen - www.wo2sporen.eu - KvK 71888705 - RSIN 858889936
Triodos Bank NL 56 TRIO 0379293862
p/a Wingerd 208 2496 VK Den Haag - info@wo2sporen.eu - Tel. 06 2150 4311

Instituut Clingendael niet op de hoogte van vermelding in visie

Volgens Stichting WO2 Sporen is Instituut Clingendael niet op de hoogte van het feit dat het in de herbestemmingsvisie van Jeroen de Wilde is opgenomen.

Dit roept volgens de stichting aanvullende vragen op over de verificatie van de ingediende plannen. Heeft het RVB onderzocht of genoemde organisaties daadwerkelijk bij de uitvoering betrokken zijn en of daarvoor concrete afspraken bestaan?

Is uitvoering van de toekomstvisie gegarandeerd?

Ook de juridische borging roept vragen op. Uit de gepubliceerde concept-koopovereenkomst van 10 maart 2025 blijkt niet dat de koper verplicht wordt de volledige geselecteerde herbestemmingsvisie binnen vastgestelde termijnen uit te voeren.

De stichting vraagt welke concrete verplichtingen, toezichtmechanismen en sancties in de definitieve overeenkomst worden opgenomen en wat daarvan bij doorverkoop overeind blijft.

Eerdere toezeggingen over betere controles

Na kritiek op de verkoop van Noordeinde 64/64A in Den Haag onderzocht de Auditdienst Rijk in 2020 het handelen van het RVB. Opmerkelijk is dat Jeroen de Wilde, die nu als enige overgebleven gegadigde in de gunningsfase voor Commandopost Clingendael zit, uiteindelijk ook eigenaar werd van Noordeinde 64/64A.

In een Kamerbrief van 18 december 2020 kondigde staatssecretaris Raymond Knops verbeteringen aan, waaronder risicogerichte tweedelijnscontroles. Ook benadrukte hij het beginsel van **goed rentmeesterschap**: rijksvastgoed moet op lange termijn zowel financieel als maatschappelijk rendement opleveren.

Stichting WO2 Sporen wil weten hoe deze toezeggingen bij de verkoop van Commandopost Clingendael zijn nagekomen en of de eerdere vastgoedtransactie bij de beoordeling van de huidige gegadigde is betrokken.

Klacht blijft onbeantwoord

De directeur-generaal stelt dat de klacht voornamelijk beleid betreft en verwijst onder meer naar het lopende kort geding en eerdere Kamerantwoorden. Volgens de stichting worden haar concrete bezwaren daarmee niet afzonderlijk inhoudelijk beantwoord.

De klacht richt zich niet tegen de Nota van Uitgangspunten van de gemeente Wassenaar, maar tegen de vertaling daarvan naar de verkoopvoorwaarden en de uitvoering van de procedure. Ook vraagt de stichting hoe de inbreng van erfgoedorganisaties daarin is verwerkt.

Uitspraak BOEi tegen Staat op 3 november

Morgen wordt uitspraak verwacht in het kort geding tussen erfgoedorganisatie BOEi en de Staat over de uitsluiting van BOEi als gegadigde. Stichting WO2 Sporen is geen partij in deze procedure.

Volgens de stichting beantwoordt die uitspraak niet automatisch de bredere vragen over de verantwoordelijkheid van het Rijk voor dit historisch beladen monument, dat verbonden is met de Duitse bezetting en de Koude Oorlog.

Stichting WO2 Sporen verzoekt de betrokken ministers en het RVB daarom alsnog inhoudelijk te reageren, inzicht te geven in de uitgevoerde controles en onafhankelijk onderzoek mogelijk te maken voordat onomkeerbare verkoopstappen worden gezet.

De centrale vraag is niet alleen of de toekomstvisie overtuigend is, maar of de Staat aantoonbaar heeft vastgesteld dat de toekomstige eigenaar deze daadwerkelijk en duurzaam kan realiseren.

Noot voor de redactie

Stichting WO2 Sporen zet zich in voor het behoud en de overdracht van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog en het daarmee verbonden erfgoed.

Website: www.wo2sporen.eu
E-mail: info@wo2sporen.eu
Telefoon: 06 2150 4311

De klacht van 19 oktober, de reactie van het RVB van 30 oktober, de verkoopdocumentatie en de relevante Kamerstukken uit 2020 zijn beschikbaar voor de redactie.